

ESIPUHE

Kädessäsi olevassa kirjassa tarkastellaan kielellisiä vaikeuksia nuoruus-
iässä, jolloin tuottavan puheen ongelmat usein jo helpottuvat, mut-
ta vuorovaikutukseen ja opiskeluun liittyvät ymmärtämisen vaikeu-
det saattavat puolestaan korostua. ”Ymmärsinkö oikein?” on kielenkehityksen
häiriöitä käsittelevän kirjasarjan kolmas ja viimeinen osa. Kuten aiemmissa kir-
joissamme, olemme tässäkin pyrkineet lisäämään ymmärrystä kielellisistä vai-
keuksista ja niiden vaikutuksesta kehitykseen, arkeen, oppimiseen ja vuorovai-
kutukseen sekä kuvaamaan tarjolla olevia tuki- ja kuntoutusmuotoja. Jokainen
kirja käsittelee kehityksen eri vaihetta siten, että yhdessä ne kattavat kielenke-
hityksen varhaiset vaiheet, peruskouluvuodet sekä nuoruusiän.

Vaikka kirjasarjamme päättyykin tähän, emme suinkaan ajattele, että kieli-
häiriöisen nuoren taival ei tämän jälkeen olisi mielenkiintoinen tai huomion-
arvoinen – päinvastoin. Yhteiskunnan ja lähipiirin tarjoaman tuen määrä vä-
henee aikuisuuden kynnyksellä, jolloin yksilön odotetaan selviävän arjestaan,
työstään ja ihmissuhteistaan aiempaa itsenäisemmin. Samanaikaisesti ongelmat
saattavat kuitenkin alkaa kasaantua, kun kivikkoisen opintaipaleen seuraamuk-
set lisääntyvät ja moninaistuvat. Onkin aiheellista tarkastella, mitä tiedämme
kielihäiriöistä ja niiden merkityksestä nuoruusvuosina. On myös pohdittava,
millaiset valmiudet nuoren tulisi saavuttaa voidakseen elää hyvää aikuisuutta
yhteisönsä täysivaltaisena ja tasa-arvoisena jäsenenä. On myös kysyttävä, mitä
tämä edellyttää läheisiltä, yhteisöltä ja yhteiskunnalta.

Nuoruutta on perinteisesti pidetty myllerryksen ja kuohunnan aikana. Ny-
kykäsityksen mukaan näin ei välttämättä ole, vaan nuoruusvuodet voivat kulua
myös melko rauhallisesti. Nuori saattaa kehittyä ja toimia jopa varsin ennustet-
tavasti. Nuoruuteen liittyy kuitenkin merkittäviä kehitystehtäviä, kuten kehon
muutosten, seksuaalisuuden ja uudenlaisten vastuiden hyväksyminen sekä laa-
jentuvaan sosiaaliseen verkostoon ja uusiin ympäristöihin sopeutuminen. Näis-
sä kehitystehtävissä eteneminen ja niissä onnistuminen on varsin yksilöllistä.
Oppimisvaikeudet luonnollisesti hankaloittavat kehitystä, mutta siihen vaikut-
tavat monet muutkin yksilöön, yhteisöön ja yhteiskuntaan liittyvät piirteet.
Vaikka kielihäiriöiden vaikutuksesta nuoren kehitykseen, itsenäistymiseen ja
kouluttautumiseen tiedetään harmillisen vähän, voimme olettaa, että vaikeu-
det ja niiden hyväksyminen osaksi identiteettiä asettavat nuoren jossain määrin
ikätovereista poikkeavien haasteiden eteen.

Yleisessä nuoruutta koskevassa keskustelussa on esitetty ajatus lapsuuden
lyhenemisestä ja nuoruusiän pidentymisestä. Fysiologisen aikuisuuden saavut-

taminen on aikaistunut, ilmeisesti parantuneen ravinnon myötä. Toisaalta yhteiskuntamme nuoruusihanne ruokkii käsitystä itsenäisestä, seksikkästä, suositusta ja menestyvästä ikinuoresta. Tällainen kehitys muuttaa käsityksiämme sekä nuoruudesta että aikuisuudesta hämärtäen lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden rajoja. Selkeät normit tai institutionaaliset muutokset eivät enää jäsennä aikuistuvan ihmisen kehityskulkua, eikä entisen kaltaisia aikuisuuden merkkejä voida nimetä.

Yhteiskuntamme monikulttuurisuus ja teknologisoituminen ovat luoneet uusia mahdollisuuksia kommunikointiin ja vuorovaikutukseen. Maahanmuuttajien määrän lisääntyminen on muuttanut muun muassa käsityksemme siitä, millainen kielitaito on välttämätöntä ymmärretyksi tulemiseen; olemme oppineet ymmärtämään ja hyväksymään suomea heikostikin puhuvia ihmisiä ja löytäneet uudenlaisia osallistumisen mahdollisuuksia erilaisille ihmisille. Samanaikaisesti teknologinen kehitys on laajentanut kommunikoinnin muotoja. Nimenomaan nuoret ovat oppineet ja soveltaneet arkeen näitä mahdollisuuksia ennen muuta väestöä. Niinpä nuorison käyttämä kieli on ensimmäisenä ja voimakkaimmin muuttunut uusien viestinnän muotojen myötä; nuoren lähettämä textari voikin olla varsin etäällä äidinkielen ihanteista, mutta silti täysin ymmärrettävä.

Viestinnän keinojen lisääntyminen ja kielenkäytön vapautuminen tarjoavat uudenlaisia osallistumisen ja kommunikoinnin mahdollisuuksia myös kielihäiriöisille nuorille. Samalla ne kuitenkin tuovat vaatimuksia ja siten lisäävät erityisesti kielellisten vaikeuksien kanssa kamppailevan nuoren kohtaamia haasteita. Vastoin joitakin odotuksia teknologisoituminen ei olekaan vähentänyt kirjoittamalla ja lukemalla kommunikoinnin määrää vaan ennemminkin tuonut siihen uusia muotoja. Nykyisin lukutaito pitää sisällään kyvyn ymmärtää sujuvasti erilaisia tekstimuotoja ja niihin sisältyviä lukuja, merkkejä ja kuvioita sekä kyvyn etsiä ja välittää tietoa monilla eri välineillä. Teknologian kehittymisen myötä myös monet aiemmin vuorovaikutukseen perustuneet palvelut ovat siirtyneet erilaisten laitteiden ja koneiden kautta hoidettavaksi. Tällöin käyttäjä jää ilman vuorovaikutuksessa tulevaa ymmärtämisen ja toiminnan tukea, ja hänen on selvittävä tilanteesta yksin luku- ja kirjoitustaitonsa avulla.

Mietittäessä, millaista ympäristön ja yhteiskunnan tukea kielihäiriöiset nuoret tarvitsevat, meidän on syytä tarkastella aikuisuutta ja sen nuoren kehitykselle asettamia vaatimuksia laajasti. Fyysisen ja psyykkisen kehityksen tai taloudellisen itsenäisyyden lisäksi on huomioitava muun muassa nuoren sosiaaliset verkostot sekä mahdollisuus osallistua yhteiskunnan ja ympäröivän yhteisön toimintoihin sen täysivaltaisena jäsenenä. Erilaiset näkökulmat aikuisuuteen

ja siten nuoruuden kehitystehtäviin antavat pohjaa pohdinnoille siitä, millaisia valmiuksia ja taitoja nuoren tulisi oppia saavuttaakseen hyvän aikuisuuden ja mitä tämä edellyttää ympäristöltä.

Tähän kirjaan olemme pyrkineet keräämään varsin hajallaan olevan tiedon kielihäiriöisen nuoren vaikeuksien tunnistamisesta sekä nuoren kehityksestä, arjesta, oppimisesta ja vuorovaikutuksesta. Kirjassa kuvataan kielihäiriöiden ja niihin usein liittyvien muiden vaikeuksien ilmenemismuotojen lisäksi erilaisia keinoja tukea nuorta ja hänen kehitystään. Toivommekin, että kehityksen ja siihen liittyvien haasteiden tunteminen ja tiedostaminen johtaisivat nuorten tarpeiden ja toiveiden parempaan ymmärtämiseen ja oikeanlaisen tuen löytymiseen. Uskomme myös, että kirjan tarjoama tieto nuoren kehityksestä, opetuksesta ja erilaisista tukimuodoista on monilta osin sovellettavissa laajemminkin nuorten oppimisen sekä oppimisvaikeuksien ymmärtämiseen.

Ilmastonmuutoksia ihmeteltäessä 12.2.2007

Toimittajat